

Møde i Nationalparkrådet den 22. juni 2016	
Endeligt referat	udsendt 09.07.16
Mødetid:	Onsdag den 22. juni 2016 kl. 17:00 – 20:30.
Mødested:	Fiskeri- og Søfartsmuseet, Tarphagevej 2, 6710 Esbjerg
Deltagere:	Medlemmer af Nationalparkrådet for Nationalpark Vadehavet, Sekretariatsleder Peter Saabye Simonsen, konsulent John Frikke, konsulent Jens L Hansen, praktikanter Jannik Lorenzen og sekretær Alette Houman Dyhrfjeld
Mødeleder:	Svend Tougaard, Formand for Nationalparkrådet
Referent:	Alette Houman Dyhrfjeld

Mødeliste:

Formand, Vadehavets bådklubber	Svend Tougaard	
Næstformand, Museerne i Vadehavsområdet	Anne Marie Overgaard	
Danmarks Fiskeriforening	Oluf Stenrøjl	
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	
Destination Sydvestjylland	Poul Therkelsen	Ikke til stede
Aarhus Universitet, Bioscience	Karsten Laursen	Ikke til stede
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Jørn Petersen	Afbud
GEUS	Merete Binderup	
LAG Fanø/Varde	Jørgen Müller	Afbud
LAG Tønder/Haderslev	Inger Lauridsen	
FLAG	Ole Jakobsen	
Lokalarkiverne	Birgitte Thomsen	
Marsken omkring Sneum Å	Randi Kragh Hansen	
Region Syddanmark	Henning Ravn	Ikke til stede
Det Rådgivende Udvalg for Tøndermarsken	Tuk Andreasen	
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Bo Jessen	Afbud
Sydvestjysk Udviklingsforum	Winnie Abildgaard	
Vadehavets Formidlerforum	Klaus Melbye	
Vadehavskunsterne	Niels Kongsbak	
Skallingen, Ho og Oksbøl	Anne Marie Slaikjær	
Varde Ådal	Ole Andresen	
Marbækområdet	Claus Løth	
Fanø	Ole Mouritzen	
Fanø	Karen Boel Madsen	Afbud
Ribemarsken	Kent Rygaard	
Ribemarsken	Jens Lorenzen	Ikke til stede
Mandø	Ove Nielsen	Ikke til stede
Rømø	Jan Gravesen	
Rømø	Arne Hansen	Afbud
Tøndermarsken	Bodil Marie Arbjerg Lundby	Ikke til stede
Tøndermarsken	Niels Johansen	

Dagsorden pkt.:	1. Velkomst og godkendelse af dagsorden - Beslutningspunkt
Referat:	<p>Svend Tougaard bød velkommen og orienterede om afbud og om dagsordenen, som blandt andet indeholdt en introduktion til Fiskeri- og Søfartsmuseet samt fortsættelse af workshops omkring Code of conduct og lokale ambassadører.</p> <p>Beslutning: Dagsordenen, blev godkendt.</p> <p>David Dupont-Mouritzen fortalte om Fiskeri- og Søfartsmuseet og dets fremtid. Han fortalte om en national brugerundersøgelse af museet, som havde vist hvor de kan forbedre sig, hvilket primært var på involvering. Herudover vil de have fokus på at ændre besøgsadfærden til også at være udenfor sæsonen. David fortalte, at de ønsker at optimere gæsteoplevelsen, og herunder vil de – med særlig interesse for nationalparken - vil udvikle sig til at blive port verdensarven og nationalpark på museet. David læste op af Sjæklen, Fiskeri- og Søfartsmuseets årbog, for at beskrive historien bag museet og den solide videnplatform det står på. Han sluttede af med et citat fra Nationalparkstrategien: "Vi skal ikke bare snakke sammen, vi skal arbejde sammen". David nævnte muligheder for samarbejde s på blandt andet omkring temahæfter, portaler til Vadehavet samt omkring nationalparkmagasinet.</p>
Dagsorden pkt.:	2. Meddelelser - Orienteringspunkt
Referat:	<p>Meddelelser fra formanden og sekretariatet</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nyt fra NST vedr. Vadehavsbekendtgørelsen v. Henrik Lykke Sørensen Henrik Lykke Sørensen arbejder med vildtreservater for Naturstyrelsen og dermed også Vadehavsbekendtgørelsen. Henrik beklagede, at den reviderede Vadehavsbekendtgørelse endnu ikke er sendt i høring. Han beskrev arbejdet med revisionen af bekendtgørelsen fra 1998. Arbejdet omhandler beskrivelse af trusler og hvad man kan gøre ved dem, herunder anbefalinger. Det er primært ynglefugle, terner, præstekraver og de 2 sælarter i Vadehavet, som man kan gøre noget mere for, blandt andet ved at ændre adgangsmuligheden til forskellige områder. Naturstyrelsen har haft et samarbejde med blandt andet Aarhus Universitet omkring undersøgelser og anbefalinger vedr. brætsejlads. Der er foretaget forskellige vurderinger, som skal udmøntes i den endelige revidering af bekendtgørelsen. I forhold til jagt er der ingen ændringer og i forhold til regler for planter, som Ole Jakobsen spurgte ind til, henviste Henrik til Naturbeskyttelsesloven. Fredede blomster må <u>ikke</u> plukkes,

andre arter må plukkes til eget forbrug. Der er ikke sat præcis tidspunkt for høring af den nye bekendtgørelse.

- **Nyt fra formanden**

Svend Tougaard orienterede om partnerdagen, der havde 150 deltagere og var en succes. Forskerdagen havde også stort deltagerantal og Svend Tougaard anbefalede rådet at deltage fremover, for at blive opdateret. Nationalparken havde endvidere deltaget på Naturmødet i Hirtshals, en pendant til Folkemødet på Bornholm, men kun for natur, sammen med Nationalpark Thy og Mols Bjerge.

Svend sluttede af med at fortælle, at rådets forslag til hvordan tilskud til lokale netværksarrangementer skal administreres, var blevet godkendt af bestyrelsen.

- **Nyt fra Sekretariatet herunder status for projekter og nyt informationsmateriale.**

Peter Saabye Simonsen opsummerede kort de fremsendte bilag. Som udgangspunkt går det godt i sekretariatet og der er ved at være stabilitet igen, efter personaleudskiftningen først på året. Sekretariatet er ved at undersøge muligheden for yderligere en ansættelse, for at øge mulighederne for projektdeltagelse og -udvikling. Dog er der nogle ændringer i budgettet der skal tages hensyn til, da blandt andet skibet og driften af samme er blevet dyrere end først antaget.

Jannik Lorenzen, som er sekretariatets praktikant i den næste 3 måneder, præsenterede sig selv. Jannik Lorenzen er ved at uddanne sig til serviceøkonom og er født og opvokset i området.

Ditte Hviid, som er Vadehavets Formidlerforums koordinator, deltog i aftenens møde, da Vadehavets Formidlerforum også arbejder med Code of Conduct.

Peter gennemgik kort kommende projekter, herunder Kulturregionens verdensarvprojekt og en ansøgning til Interreg 5A om kultur, natur og turisme.

Søren Vinding kommenterede på projektet "Stedet tæller" ved opkørslen til Rømmø-dæmningen. Han påpegede bl.a. manglende handicapvenlighed samt problemer med infrastrukturen. Peter Saabye Simonsen kommenterede på projektet, som bestemt ikke har haft en sædvanlig proces for projekter bl.a. på grund af Kystdirektoratet ændrede kurs i processen. Der var en kort drøftelse af projektet og rådet bad bestyrelsen om at få projektskitsen forelagt til kommentering.

- **Nyt fra Wadden Sea Forum v. Karen Boel Madsen**

Karen Boel Madsen havde meldt afbud, men Svend Tougaard kunne orientere om, at der ikke har været møder i Wadden Sea Forum siden sidste rådsmøde.

- **Nyt fra Partnerudvalget v. Inger Lauridsen**

Inger Lauridsen orienterede om, at partnerprogrammet fortsat er under revision man nærmer sig en ændring af programmet, som lægger op til en ny struktur med 5 hovedgrupper: Nationalpark Ambassadører, Nationalpark Partnere, Verdensarvspartnere, Nationalpark Uddannelses- og Forskningspartner samt Nationalpark Produktpartnere. Herudover

	<p>bliver der fortsat arbejdet med kunst i kunstudvalget, som ønsker at tilbyde samarbejde til kunstnerne med konkrete aktiviteter og projekter. Partnerudvalgets forslag skal fremlægges for bestyrelsen i august.</p> <ul style="list-style-type: none"> o Nyt fra Græsningsudvalget v. Ole Andresen Ole Andresen bad John Frikke orientere. John Frikke orienterede om, at der fortsat arbejdes på et græsningsfællesskab og nationalparken har fået grønt lys til at være "fødselshjælper" til en græsningsforening. Der forhandles med lodsejere i Ribemarsken og Ribe Menighedsråd om jordarealer og der er søgt om tilskud til miljøgræsordning og hegn, hvilket man har fået tilsagn om. Der arbejdes på at få lokale fødevarer på dagsordenen og der er lavet undersøgelse af markedet. o Nyt fra skibsgruppen v. Arne Hansen Peter Saabye Simonsen orienterede om skibet, da Arne Hansen havde meldt afbud. Skibet er på værft i Esbjerg, da Rudkøbing Skibsværft og Nationalparken havde ophørt samarbejdet. Færdiggørelsen af skibet har været i udbud og firmaet Nikon vandt udbuddet. Skibet forventes at være færdigt omkring 1. juli. Det bliver lidt dyrere end først antaget at færdiggøre, bl.a. fordi de frivillige har haft en række ønsker og forslag til forbedring af skibet. Driften på skibet bliver også dyrere. Begge dele vil påvirke budgettet i 2016 og driftsbudgetterne for de kommende år. Alette Houman Dyhrfeldt orienterede om arbejdet med de 19 frivillige, som lægger et stort stykke arbejde og der er en god stemning og vilje så det er en meget positiv oplevelse. Peter Saabye Simonsen nævnte, at frivillig skibsfører Børge Nielsen på senest bestyrelsesmøde havde gjort et positivt indtryk ved at understrege, at "Det vigtigste er sikkerhed og disciplin" og nationalparken er opmærksom på vigtigheden af en god infrastruktur til vands. Claus Løth opfordrede til, at Ho Havn bliver rensset op, så skibet kan komme til Ho. Niels Johansen spurgte, om skibet får en officiel velkomst, dette kunne Svend Tougaard bekræfte.
Dagsorden pkt.:	3. Puljen til støtte til lokale netværksarrangementer - Orienteringspunkt
Referat:	Peter Saabye Simonsen orienterede om, at puljen til støtte til lokale netværksarrangementer bliver åbnet 1. juli til 15. august og 15. oktober til 15. november 2016.
Dagsorden pkt.:	4. Code of Conduct og Rådet som lokale ambassadører - Workshop
Referat:	Peter Simonsen introducerede dagens workshop, som rådet skulle arbejde med og som var en fortsættelse af behandling af de 2 emner, Code og conduct og Rådet som lokale ambassadører fra sidste

rådsmøde.

Rådet blev inddelt i 4 grupper, 2 til hvert emne. Peter gennemgik spørgsmålene fra det foregående møde og opsummerede hovedresultaterne:

Code of Conduct:

- Der skal være et sæt regler eller anbefalinger, som skal gælde for alle lokale og tilrejsende.
- Alle skal kunne komme her frit, men man skal opføre sig ordentligt – derfor skal det forklares hvorfor reglerne er lavet.
- Reglerne skal kommunikeres enkelt f.eks. med brug af film, dyr og humor.
- Inspiration fra andre nationalparker, så vi lærer af de bedste.
- Lokalbefolkningen, brugere og partnere skal involveres i udviklingen af code of conduct med hjælp af f.eks. studerende.

Lokale ambassadører:

- En lokal ambassadør repræsenterer nationalparken og identificerer sig med værdierne, og har måske endda en særlig viden som man gerne deler.
- Vi skal alle være lokale ambassadører, altså os der vil være det, og vi er stolte af det. Ambassadører skal fremgå af nationalparkens hjemmeside.
- Lokale ambassadører skal tilbydes at få mere viden om nationalparken.
- Lokale ambassadører tager imod dem der kommer til nationalparken og hjælper gæsterne og andre brugere når der er brug for det.

Herefter gennemgik Peter dagens opgaver:

Code of Conduct:

1. Samle op på hovedresultaterne fra sidste gang. Er der noget der mangler eller skal præciseres?
2. Tilføj manglerne og præciseringer, men gør det realistisk i forhold til økonomi, antal hænder, ejerskab og medspil mv.
3. Hvordan får vi taget hul på opgaven med at formulere code of conduct? Hvad skal der ske? Hvad er første skridt – og hvad er de næste skridt. Prøv at sætte ord på en realistisk handlings- og tidsplan

Lokalt ambassadørkorps:

1. Samle op på hovedresultaterne fra sidste gang. Er der noget der mangler eller skal præciseres?
2. Tilføj manglerne og præciseringer, men gør det realistisk i forhold til økonomi, antal hænder, ejerskab og medspil mv.
3. Hvordan får vi aktiveret de lokale ambassadører – konkret, realistisk. Hvad er første skridt / hvor starter vi – og hvad er de næste

De enkelte grupper fremlagde deres forslag:

Gruppe 1s forslag vedr. Code of conduct

Ad 1/2:

- Codes of conduct er ikke kun at holde sig til reglerne, men også god takt og tone.
- Hvordan formidles det bedst?
- Forklar hvad konsekvenserne er? Kan blive langt...
- Vende den på hovedet – i stedet for at sige hvad man ikke må, skal man fokusere på hvad man må (sæsonoplevelser)
- De lokale skal inddrages, herunder lodseje.

Ad 3:

- Hvad er finansieringen, hvem betaler og hvor meget?
- Identificer målgrupper!
- Hvem kommer med input og hvem code of conduct rettet imod? - Skal Code of conduct laves for ambassadører?

Gruppe 2 s forslag vedr. Code of conduct

Ad 1:

- Oplevelser med omtanke
- Se det fra gæstens vinkel, kort og præcist gæstebudskab
- Ingen pegefinger, derimod opfordringer og muligheder
- Der er 3 niveauer
  - Naturhensyn
  - lokalbefolkning og gæst samt
  - sikkerhed.
- Skiltning med god fortælling og opfordringer.

Ad 2:

- Inddrag lokale og formidlere som de gode eksempler
- Det personlige, venlige møde
- Code of conduct skal være en del af partnerprogrammet og altid med på partnerdagen
- Brug myndighederne som hjælpere.

Ad 3:

- Få formidlerne til at bruge Codes of Conduct og få dem til at lave dem
- Nedsæt en arbejdsgruppe der består af rådsmedlemmer, og eventuelt bestyrelse, formidler (VFF) samt sekretariat.

Gruppe 1s forslag vedr. Lokalt ambassadørkorps

Ad 1:

- Alle er ikke ambassadører, men kan blive det
- Arranger hverveaftner
- Se feriegæster som ambassadører
- Se kendisser som ambassadører
- Aktiver, saml og støt alle engagerede i området

Ad 2:

- Engagement, har man en interesse, er man potentiel ambassadør
- Får man en udnævnelse?
- Hvor synlige skal ambassadørerne være?

Ad 3 og 4:

- Rådet skal aktiveres, da der allerede sidder ambassadører
- Aktiver lokalråd, afhold hvervemøder, informationsmøder, foredrag, events
- Feriegæster der ikke er i området kan også være ambassadører
- Giv feriegæsten et spørgeskema og find ud af, om de vil være ambassadører
- Få kendte til at være ambassadører; Jens Rosendahl, Arnoldi
- Brug partnerprogrammet til at åbne op for ambassadørkonceptet
- Rådet er ambassadører!

Gruppe 2s forslag vedr. Lokalt ambassadørkorps

Ad 1 og 2:

- Se på idrættens verdens erfaringer med ambassadører
- Lav aftaler
- Flyt ansvaret ud
- Gå til organisationer/uddannelsesinstitutioner og inddrag dem og gør dem til ambassadører
- Gå til lokale arkiver og sæt ambassadørkonceptet i system, organiser, giv en gulerod
- Man kan være ambassadør for et område eller et emne
- Få de unge inddraget
- Skab netværk og samarbejd med udvalgte
- Få oplysninger om ambassadører og systematiser dem
- Giv dem et grundkursus og udnævn guldambassadører
- Skab et koncept med et dyr som siger noget – fortæller noget

Ad 3:

- Lav et projekt
- Søg tipsmidler til pilotprojekt, så vi kan få det sat i system
- Skab ejerskab og stolthed, gulerod til unge defineres
- Skal hvile på stoltheden af at leve i et særligt område

Ad 4:

- Få ambassadører til at tiltrække nye ambassadører og lok med fællesskab
- Skab den gode historie
- Vær opmærksom på, at der er forskellige målgrupper

Efterfølgende kom en række idéer og forslag:

- Brug sætningen "oplevelser med omtanke"
- Præciser hvem Code of Conduct laves til/for
- Rådet skal implementere nationalparken og være ambassadører, brug netværksarrangementer til at få aktiveret ambassadører
- Lav et kartotek over ambassadører
- Opret et ambassadørudvalg
- Brug evt. begrebet "fairplay" i forbindelse med færdsel

Opsummering og beslutning:

- Code of conduct skal være et kort præcist gæstebudskab med opfordringer og muligheder og forklaringer på konsekvenser

	<ul style="list-style-type: none"> • Code of conduct skal udvikles af og med lokale og formidlere og vi skal bruge myndighederne som hjælpere • Code of conduct skal være en del af partnerprogrammet og partnerdagen • Alle er potentielle ambassadører • Brug kendisser som ambassadører, til at udbrede viden • Ambassadørhverveaftner, lok med fællesskab og afhold informationsmøder • Kortlæg/definer ambassadører • Nedsæt en arbejdsgruppe, der skal definere hvordan man udvikler code of conduct og opretter et ambassadørkorps • Søg midler til udvikling
Dagsorden pkt.:	5. Eventuelt
Referat:	<p>Søren Vinding viste den nye bog, "Kveller, violer og orkidéer", som han har skrevet sammen med Kay Aabye. Bogen beskriver Fanøs vilde blomster.</p> <p>Svend Tougaard opfordrede til, at der bliver et fagligt, informativt indlæg på hvert rådsmøde, så rådet får mere viden om området.</p> <p>Anne Marie Overgaard fortalte, at formidlerne i Tønder Kommune har lanceret et nyt tilbud, hvor alle børn fra børnehaven til 8. klasse kommer igennem et forløb "Jeg bor ved Vadehavet", som skal føre dem ind i natur og kulturhistorien i området. Over 3.000 børn kommer ud til formidlerne i kommunen hvert år.</p> <p>Peter Saabye Simonsen viste og uddelte postkort fra Wadden Tide, en udstilling i Blåvand, som er en del af Vadehavsfestivalen. Sekretariatet vil forsøge at arrangere et besøg i august for bestyrelse og råd.</p>